

Programmaboekje

Open de hemel

Pärt, Brahms, Lassus, Berlioz, Bach, Strategier e.a.

een kerstconcert

Kamerkoor Quartna

o.l.v. Arno Kerkhof

m.m.v. Eva van Ooij (cello)

zondag 20 december 2015 15:00 uur

kapel Zusters onder de Bogen Sint Servaasklooster 4 Maastricht

Entree € 10 (studenten € 7,50) info: www.quartna.net

Open de hemel

Dit kerstconcert biedt een schakering van vocale en instrumentale stukken, van oude en nieuwe muziek, een programma van tegenstellingen, zoals ook Kerstmis een feest is van tegenstellingen.

Het zijn donkere tijden: in Syrië en Irak houdt het vechten al jaren aan en miljoenen mensen zijn daar ontheemd. In Europa zijn anderen bang en bezorgd en zoeken een soms radicaal antwoord op migratie en terreur.

Toch zijn er ook lichtpunten: bijvoorbeeld nu op wereldschaal klimaatverandering en de noodzaak van tegenmaatregelen eindelijk serieus lijkt te worden genomen.

Kerstmis is in deze donkere tijden een feest van licht (hetgeen u liever niet al te letterlijk moet nemen), het begin van het lengen der dagen en de hoop op meer verdraagzaamheid en duurzaamheid.

Kamerkoor Quartna hoopt dat u na afloop kunt zeggen dat u met dit veelzijdige programma inspiratie heeft opgedaan om Kerstmis op een betekenisvolle manier te vieren.

‘Open de hemel’ is daarmee tegelijk een belofte en een opdracht: de hemel staat open voor u, maar u moet er zelf ook wat voor doen.

Programm

- Es ist ein Ros entsprungen (Johannes Brahms), orgel
- Stemning (W. Peterson-Berger)
- Resonet in laudibus (Orlando di Lasso)
- O Sapientia
O Radix Jesse (Herman Strategier)
- Allemande, Bourrée en Gigue (Johann Sebastian Bach), cello,
uit Cellosuite nr. 3
- l'Adieu des Bergers (Hector Berlioz)
- Spiegel im Spiegel (Arvo Pärt), cello en piano
- Koppången (Per-Erik Moraeus)
- O Heiland, reiss die Himmel auf (Johannes Brahms)
- Après un rêve (Gabriel Fauré), cello en piano
- Magnificat (Arvo Pärt)

Componisten en Teksten

Johannes Brahms: Es ist ein Ros entsprungen

Johannes Brahms had zijn hele leven een speciale band met Clara Schumann. N.a.v. haar dood in 1896 schreef hij als eerbetoon aan Clara zijn Elf Choralvorspiele op. 122 voor orgel, waaruit Es ist ein Ros entsprungen afkomstig is. Het zijn de laatste composities van Brahms.

W. Peterson-Berger: Stemning

Wilhelm Peterson-Berger (1867-1942) studeerde aan het conservatorium in Stockholm. Hij werd componist en muziekcriticus bij de Degens Nyheter in Stockholm. Als criticus was hij conservatief en had hij weinig op met moderne stromingen, zoals de muziek van Schönberg. Hij maakte daardoor nogal wat vijanden. Het lied Stemning werd in 1898 gepubliceerd. De tekst is van de Deense novellist, dichter en wetenschapper Jacobsen.

Stemning

Alle de voksende skygger
har vævet sig sammen til en.
Ensom på himmelen lyser
en stjærne så strålende ren.
Skyerne have så tunge drømme,
blomsternes öjne i duggråd svømme,
underligt aftenviden
suser i linden.

Stemming

De groeiende schaduwen zijn
ineengevloeid,
een ster schittert eenzaam puur stralend
aan de hemel.
Diep dromen de wolken,
de ogen van de bloemen zijn nat van de
dauw. In de linden ruist geheimzinnig de
avondwind.

Orlando di Lasso: Resonet in laudibus

Orlando di Lasso of Roland de Lassus (1532-1594) was koorknaap in de St-Nicolaaskerk te Bergen in België, waar hij werd geboren. De vice-koning van Sicilië nam de jongeman mee naar Italië. Nadat hij de baard in de keel had gekregen werkte Orlando in Parijs en Rome als kapelmeester. In 1555 publiceerde hij zijn eerste vierstemmige madrigalen. In 1556 werd hij door hertog Albrecht tot lid van de hofkapel in München benoemd, waarvan hij 4 jaar later leider werd tot aan zijn dood. Het Resonet in laudibus is gebaseerd op een 14^e eeuwse lied, dat wijd en zijd bekend was in Europa en nu nog terugkomt in het Duitse traditionele lied Joseph, lieber Joseph mein. Het lied is 5-stemmig in het eerste en derde deel. Het tweede deel is 3-stemmig. Resonet is voor het eerst gepubliceerd in 1569.

Resonet in laudibus

cum jucundis plausibus
Sion cum fidelibus:
apparuit quem genuit Maria.

Sunt impleta quae predixit Gabriel.

Eja, eja, Virgo Deum genuit
quod divina voluit clementia.

Hodie apparuit in Israel:
Ex Maria Virgine est natus Rex.

Magnum nomen Domini Emmanuel
quod annuntiatum est per Gabriel.
Eja, eja, Virgo Deum genuit
quod divina voluit clementia.

Laat het weerklinken in lofprijzing

met vrolijk handgeklap
door Sion en de getrouwen.
Hij is verschenen, door Maria gebaard.

Wat Gabriël heeft voorspeld is in vervulling
gegaan.

Zie, de maagd heeft God gebaard zoals de
goddelijke genade het heeft gewild.

Heden is hij verschenen in Israël:
Uit de maagd Maria is een koning geboren.

Groot is de naam van de Heer, Emmanuel,
hetgeen door Gabriël is aangekondigd.
Zie, de maagd heeft God gebaard zoals de
goddelijke genade het heeft gewild.

Herman Strategier

Johan Herman Strategier, geboren te Arnhem in 1912 en in 1988 overleden, was componist, muziekpedagoog, dirigent en organist. Hij werkte aan de conservatoria in Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Hij is sterk beïnvloed door Hendrik Andriessen en de Franse school, waaronder Fauré, Ravel en Debussy. Samen met Albert de Klerk en Jan Mul, andere leerlingen van Andriessen, werden zij de Drie Jongelingen genoemd.

Als goed Katholiek heeft hij veel kerkmuziek geschreven, vaak fijnzinnige miniaturen, zoals deel 1 O Sapientia en deel 3 O Radix Jesse uit de 7-delige Cantica pro tempore natali deel 1 uit 1953. Deze behoren tot de zogeheten O-antifonen. De O-antifonen zijn zeven antifonen, die in de liturgie van de Rooms-katholieke Kerk worden gezongen voor en na het Magnificat in de Vespers van 17 tot en met 23 december. De naam O-antifonen hebben zij gekregen omdat elke antifofoon begint met de aanroeping van de nieuwgeboren Heer met een andere naam/titel, voorafgegaan door de uitroep 'O'.

O Sapientia,

Quae ex ore Altissimi prodisti,

Attingens a fine usque ad finem,
Fortiter suaviterque disponens omnia:

Veni ad docendum nos viam prudentiae.

O Wijsheid,

Die zijt ontsproten uit de mond des
Allerhoogsten;
Gij reikt van het ene tot het andere einde
En beschikt over alles met kracht en
zachtheid:
Kom, en leer ons de weg der
voorzichtigheid.

O Radix Jesse,
Qui stas in signum populorum,
O Radix Jesse, super quem continebunt
reges os suum,
O Radix Jesse, quem gentes deprecabuntur:
Veni ad liberandum nos,
Jam noli tardare.

O Wortel van Jesse,
Die de volkeren tot een teken staat
aangekondigd, voor Wie de koningen
sprakeloos zullen staan,
Die de volkeren zullen aanbidden:
kom ons verlossen,
wacht niet langer.

Johann Sebastian Bach: uit Cellosuite nr. 3

Bach schreef 6 suites voor cello solo, naar alle waarschijnlijkheid in de periode 1717-1723, toen hij diende als Kapellmeister voor de muziekminnende Leopold van Anhalt-Köthen. Bij het schrijven van de zes cellosuites lijkt het of Bach zich verplicht heeft om voor de monofone cello een polyfoon stuk te schrijven. Men spreekt in dat verband van imaginaire polyfonie, die tot stand komt door akkoorden en arpeggio's, en door gebruik te maken van een onder- en een bovenstem die na elkaar worden gespeeld. De suites worden gekenmerkt door een grote variëteit aan speeltechnieken, een grote emotionele lading en interactie tussen de stemmen. De intimiteit van de stukken heeft ertoe geleid dat de suites tot de meest geliefde werken van Bach worden gerekend.

Hector Berlioz: l'Adieu des Bergers à la Sainte Famille

Hector Berlioz (1803-1869) was de zoon van een plattelandsdokter, die de eerste muzieklessen van zijn vader ontving. Hij werd naar Parijs gestuurd om geneeskunde te studeren, maar onder de indruk van opera's, vooral van Gluck, koos hij tegen de wens van zijn vader in voor de muziek. Na zijn studie aan het conservatorium van Parijs won hij in 1830 de Prix de Rome. Met het oratorium L'Enfance du Christ, waaruit l'Adieu des bergers afkomstig is, had Berlioz voor het eerst succes bij het Parijse publiek. De geschiedenis van de jonge Christus wordt door de overtuigde agnost Berlioz met milde en vriendelijke schilderingen verteld als een legendarisch verhaal en niet als een religieus relaas.

L'Adieu des bergers à la Sainte Famille

Il s'en va loin de la terre
Où dans l'étable il vit le jour.
De son père et de sa mère
Qu'il reste le constant amour,

Het afscheid van de herders van de heilige familie

Hij vertrekt ver weg uit het land waar hij in
een stal het levenslicht zag.
Moge hij altijd de liefde van zijn vader en
moeder ervaren!

Qu'il grandisse, qu'il prospère
Et qu'il soit bon père à son tour.

Laat hem groeien, laat hem voorspoed
kennen, en laat hem op zijn beurt een
goede vader zijn!

Oncques si, chez l'idolâtre,
Il vient à sentir le malheur,
Fuyant la terre marâtre,
Chez nous qu'il revienne au bonheur.
Que la pauvreté du pâtre
Reste toujours chère à son cœur.

En als hij ooit bij de afgodendienaar onheil
voelt naderen, laat hem dan vluchten uit
het stiefmoederlijke land,
en terugkeren naar het geluk bij ons.
Moge het eenvoudige leven van de herder
hem altijd na aan het hart liggen.

Cher enfant, Dieu te bénisse!
Dieu vous bénisse, heureux époux!
Que jamais de l'injustice
Vous ne puissiez sentir les coups.
Qu'un bon ange vous avertisse
Des dangers planant sur vous.

Lief kind, moge God je zegenen.
En moge God u, gelukkig echtpaar,
zegenen. Mogen de slagen der
onrechtvaardigheid u niet treffen.
Moge een engel u waarschuwen voor de
gevaren die op u afkomen.

Arvo Pärt: Spiegel im Spiegel

Arvo Pärt is dit jaar 80 jaar geworden. Hij is één van de bekendste nog levende componisten. Na zijn opleiding aan het conservatorium in Tallinn, Estland, zocht hij geruime tijd naar een eigen stijl voor zijn composities. In de jaren zestig van de vorige eeuw raakte hij in een spirituele en professionele crisis. Hij bestudeerde de Gregoriaanse en Middeleeuwse muziek, waarna hij zijn eigen "tintinnabular" (klokjes) muziek introduceerde. In 1960 verliet Pärt het door de Russen bezette Estland om in Wenen en een jaar later in West-Berlijn te gaan wonen.

Spiegel im Spiegel uit 1978, één van de meest geliefde werken van Pärt, is oorspronkelijk voor viool en piano geschreven, maar wordt vaak door andere instrumenten dan de viool gespeeld. Het stuk verwijst naar het oneindige effect, dat optreedt als gekeken wordt in twee tegenover elkaar opgestelde spiegels (ook wel het Droste effect genoemd). De muziek vult langzaam de ruimte en voert uiteindelijk naar het niets, het zwijgen.

Per-Erik Moraeus: Koppången

Het lied Koppången is gecomponeerd door Per-Erik Moraeus (1950), die studeerde aan het conservatorium in Göteborg, Zweden. Hij speelt viool, klarinet en saxofoon. De tekst is geschreven door Py Bäckman (1950), oorspronkelijk in het Zweeds. Koppången is een dorpje in Midden-Zweden. Het lied is bekend geworden door een opname van Anne Sofie von Otter en wordt met begeleiding van het koor gezongen door Mieke van Lith.

Koppången

There is silence around me in this peaceful winter night.

From the church down in the valley I can see the candlelight.

And I stopped for a moment in this winter paradise,

When I heard a choir singing through the darkness and the ice.

And the rays of lights behind the window's vaulted frames

Have united the souls in hope that something great is waiting.

And I know that those who have left us here had the same thoughts as I, We're like flames in the darkness and stars up in the sky.

And I see how they sparkle and they fade before my eyes

And the truth is coming closer like a wonder in disguise.

We are caught here for a moment like an imprint of a hand

On an old and frosted window or a footprint in the sand.

For a while I'm eternal - that's the only thing I know,

I am here and we share our dreams about our destination.

It is cold out here, the snow is white but I'm warm deep inside.

I am warm 'cause I know that my faith will be my guide

Now there is silence around me.

I have heard those words again

In a hymn of grace and glory saying: nothing is in vain!

Kerstmacht in Koppången

Stil is het om mij in de vredige winternacht.

Uit de kerk daar beneden in de vallei glimt het kaarslicht.

En ik stopte even in dit winterse paradijs,

Toen ik door het duister en de kou een koor hoorde zingen.

En het licht dat straalde achter de boogvensters

Verenigde de zielen in de hoop dat iets groots staat te gebeuren.

En ik weet dat degenen die ons hier hebben achtergelaten dezelfde gedachten hadden als ik. Wij zijn als vlammen in het duister en sterren aan de hemel.

En ik zie hoe ze schitteren en voor mijn ogen vervagen.

En de waarheid komt nader als een verborgen wonder.

Voor een ogenblik zijn wij hier gevangen als de afdruk van een hand

Op een oud matglazen venster of een voetafdruk in het zand.

Een tijdlang ben ik onsterfelijk, dat is alles wat ik weet.

Ik ben hier en wij dromen tezamen over onze bestemming.

Het is koud hierbuiten en de sneeuw is wit, maar diep van binnen voel ik me warm.

Ik voel me warm omdat ik weet dat mijn geloof mij zal leiden.

Nu is het stil om me heen.

Ik heb die woorden weer gehoord

In een hymne van genade en glorie, die zegt: Niets is vergeefs!

I can sing and believe it, let the message
reach the sky.
O silent night, let your promise never die!

And I long for the others, it is peaceful in
the church.
He was born for a purpose, and that's why
we're here together.
Holy night, I feel like a child inside
And believe he was sent.
So I'm lighting a candle each Sunday in
Advent.

Ik kan zingen en geloven, laat de boodschap
opstijgen tot in de hemel. O stille nacht,
moge jouw belofte nooit sterven!

En ik verlang naar de anderen, het is vredig
in de kerk.
Zijn geboorte had een doel; daarom zijn wij
hier samen.
Heilige nacht, ik voel me van binnen als een
kind, en ik geloof dat hij werd gezonden.
Daarom steek ik een kaars aan, elke zondag
van de Advent.

Johannes Brahms: O Heiland, reiss die Himmel auf

O Heiland, reiss die Himmel auf is één van de 'Zwei Motetten für gemischten Chor a capella' opus 74 uit 1879. Het andere motet is het bekende "Warum ist das Licht gegeben". O Heiland is een koraalcantate gebaseerd op een Lutherse melodie. Het is opgebouwd uit vijf "versus", waarbij in elk vers een andere partij de melodie zingt. Het geheel wordt met een adembenemend Amen afgesloten.

O Heiland, reiß die Himmel auf,
herab, herab vom Himmel lauf,
reiß ab vom Himmel Tor und Tür,
reiß ab, wo Schloss und Riegel für.

O Gott, ein' Tau vom Himmel gieß,
im Tau herab, o Heiland, fließ.
Ihr Wolken, brecht und regnet aus
den König über Jakobs Haus.

O Erd, schlag aus, schlag aus, o Erd,
dass Berg und Tal grün alles werd.
O Erd, herfür dies Blümlein bring,
o Heiland, aus der Erden spring.

Hier leiden wir die größte Not,
vor Augen steht der bittere Tod.
Ach komm, führ uns mit starker Hand
vom Elend zu dem Vaterland.

O Heiland, scheur de hemelen open;
sta op, en daal af uit de hemelen,
ruk de poorten en deuren open,
breek de sloten en grendels.

O God, giet een dauw van de hemel;
en stroom in de dauw naar beneden, o
Heiland, o wolken, breek en laat als regen
de Koning over Jacobs huis neerdalen.

O aarde, loop uit, loop uit, o aarde,
dat in berg en dal alles groen wordt,
o aarde, breng deze bloem voort,
o Heiland, spring op uit de aarde.

Hier lijden wij de grootste nood,
ons staat de bittere dood voor ogen.
Ach kom, voer ons met sterke hand
uit de ellende naar het vaderland.

Da wollen wir all danken dir,
unserm Erlöser, für und für;
da wollen wir all loben dich
zu aller Zeit und ewiglich.
Amen.

Dan willen wij allen u danken,
u die altoos onze Verlosser zijt
Dan willen wij u allen loven,
voor eeuwig en altijd.
Amen.

Gabriel Fauré: Après un rêve

Après un rêve geldt misschien wel als Fauré's meest populaire lied. Het oorspronkelijke werk voor sopraan en piano is gebaseerd op een Italiaanse tekst die het ontwaken uit een diepe en verliefde droom schildert. Het melancholisch gekleurde stuk is onder meer bewerkt voor cello en piano.

Arvo Pärt: Magnificat

Het Magnificat uit 1989 is de Lofzang van Maria uit het Evangelie van Lucas. Het lied is een fraai voorbeeld van de muziekstijl die Pärt zelf graag tintinnabular (Latijn voor klokjes) noemt. Deze stijl kenmerkt zich door simpele harmonieën waarin steeds kleine toonverschuivingen plaatsvinden. Dit levert een boeiend spel van klanken op waardoor men zich makkelijk kan laten betoveren.

Magnificat anima mea Dominum

Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ:

ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes,

Suscepit Israel puerum suum recordatus misericordiæ suæ

Groot maakt mijn ziel de Heer,

en mijn geest heeft zich verheugd om God mijn Redder.

Want Hij aanschouwde de nederigheid van zijn dienaar:

ja zie, van nu af aan spreken alle geslachten mij zalig.

Want grote dingen heeft Hij mij gedaan die machtig is, en heilig is Zijn naam.

En Zijn barmhartigheid is van nageslacht tot nageslacht, voor hen die Hem vrezen.

Hij heeft kracht getoond in Zijn arm, en hoogmoedigen in de gedachte van hun hart verstrooid.

Hij stootte machtigen van hun zetel, en nederigen heeft Hij verheven.

Hongerigen heeft Hij met gaven vervuld, en rijken heeft Hij leeg weggezonden.

Hij is Israel zijn dienaar te hulp geschoten, zijn barmhartigheid gedenkend,

Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in sæcula.
Magnificat anima mea Dominum.

Zoals Hij gesproken heeft tot onze vaders,
Abraham en zijn zaad in eeuwigheid.
Groot maakt mijn ziel de Heer.

Over de uitvoerenden

Arno Kerkhof studeerde aan het Maastrichts conservatorium piano, orgel en kerkmuziek.

Vervolgens studeerde hij orgel aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam, waar hij in 1999 zijn diploma Uitvoerend Musicus cum laude behaalde.

Hij werd meerdere malen speciaal voor zijn Bach-interpretaties onderscheiden (Kotka 2002, Erfurt, 2005).

Daarnaast is hij een veelgevraagd begeleider en zet hij zich bijzonder in voor de herwaardering van het Franse drukwindharmonium.

Hij werkt als dirigent en organist in Sittard en Valkenburg, en leidt naast Quartna verschillende andere koren.

Eva van Ooij begon op tienjarige leeftijd met het spelen van de cello in de omgeving van

Maastricht, waarna zij haar vleugels heeft uitgeslagen om haar Bachelor cello te studeren bij Monique Bartels aan het Conservatorium van Amsterdam. Zij behaalde deze met onderscheiding in de klas van Marie Hallynck aan het Conservatoire Royal Bruxelles. Hierna studeerde zij met de steun van het Huygens Scholarship Programme twee jaar bij Professor Christoph Henkel aan de Hochschule für Musik in Freiburg. Ook specialiseerde zij zich in de oude muziek bij Christoph Coin, Petr Skalka en Rainer Zipperling aan onder andere de Schola Cantorum te Basel. Splend in grote

symfonieorkesten of kleinere kamermuziekensembles heeft Eva verschillende concertreizen binnen Europa, Azië en Zuid-Amerika mogen maken. Momenteel is Eva vast ensemble lid bij het moderne muziekgezelschap Ensemble 88 en treedt ze regelmatig op als freelance celliste in verschillende bezettingen, o.a. Ensemble Garage in Keulen, orkest l'Arte del Mondo en Millenium Orchestra.

Kamerkoor Quartna heeft ongeveer 20 leden, amateurzangers afkomstig uit alle windstreken van Nederland, vaak al lang geleden neergestreden in Maastricht. Quartna bestaat sinds 1987 en geeft jaarlijks concerten, vaak in samenwerking met instrumentale ensembles en solisten, en soms met een ander koor. Naast renaissance, barok en romantische muziek zingt het koor ook hedendaags werk. Quartna staat onder muzikale leiding van Arno Kerkhof. Zie voor meer informatie: www.quartna.net .

Voor het huidige concert bestaat kamerkoor Quartna uit de volgende zangers:

Sopraan:

Marijke Berger
Regine Dittrich
Els Geelen
Lineke de Kruijf
Mieke van Lith

Alt:

Lia Harmsen
Nelly Kuijs
Maria Lemmens
Marjan van Ooij

Tenor:

Geer Hoppenbrouwers
André van Ooij
Wim Schouten

Bas:

Jo Broekhoven
Peer Froehling
Jan Klerkx
Chris Leonards
Joris Panhuysen
Peter Peters
Jos Verjans

Kamerkoor Quartna zoekt nieuwe leden.

Enthousiasme en een goede stem zijn natuurlijk een voorwaarde!
Kom een keer meezingen tijdens een repetitie op donderdagavond vanaf 19.45 tot 22.00 uur. Onze repetitieruimte is bij de Zusters onder de Bogen, Sint Servaasklooster 14 te Maastricht.

U kunt bellen: 043-3618508 of mailen: info@quartna.net.
Zie ook onze website: www.quartna.net